

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 1. Úvod do rodinného práva

Cíl modulu: Cílem modulu je uvést studenty do předmětu rodinného práva a seznámit je se základními pojmy, s nimiž budeme v rámci další výuky pracovat.

Klíčová slova: rodina, rodinné právo, prameny právní úpravy, příbuzenství, švagrovství, osoby blízké

Právní úprava:

VNITROSTÁTNÍ:

- Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.)
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (část II.)
- zákon č. 359/1999 Sb., sociálně-právní ochraně dětí
- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

MEZINÁRODNÍ:

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb., čl. 8)
- Úmluva o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.)
- Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (č. 43/2000 Sb. m. s.)
- Evropská úmluva o výkonu práv dětí (č. 54/2001 sb. m. s.)
- Evropská úmluva o styku s dětmi (č. 91/2005 Sb. m. s.)
- Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (č. 34/1998 Sb.)

Další prameny práva v rozsahu podle uvedené literatury, příp. řízené konzultace

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

§ Rodina, ochrana rodiny a dítěte

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 19 – 25.

→ Listina základních práv a svobod

Hlava IV.: Hospodářská sociální, kulturní práva, čl. 32:

- (1) Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena.
- (2) Ženě v těhotenství je zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající pracovní podmínky.
- (3) Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva.

(4) Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.

(5) Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu.

(6) Podrobnosti stanoví zákon.

→ **Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod**

čl. 8: Právo na respektování soukromého a rodinného života

(1) Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

(2) Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

§ Dítě

→ **Úmluva o právech dítěte**

čl. 1: definice dítěte

Dítětem se rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.

- v ČR může plné svéprávnosti dítě nabýt před 18. rokem věku uzavřením manželství nebo přiznáním svéprávnosti (nejdříve v 16 letech).

čl. 3: zájem dítěte

Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnými orgány.

§ Příbuzenství, švagrovství, osoby blízké

Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.)

Příbuzenství (§ 771 – 773 OZ)

příbuzenství = je vztah osob založený na pokrevním poutu nebo vzniklý osvojením

- osoby jsou příbuzné v linii přímé, pochází-li jedna od druhé.

- osoby jsou příbuzné ve vedlejší linii, mají-li společného předka, ale přitom nepocházejí jedna od druhé

- stupeň příbuzenství mezi dvěma osobami se určuje podle počtu zrození, jimiž v linii přímé pochází jedna

od druhé a ve vedlejší linii obě od svého nejbližšího společného předka

Švagrovství (§ 774 OZ)

Vznikem manželství vznikne švagrovství mezi jedním manželem a příbuznými druhého manžela; v jaké linii a v jakém stupni je někdo příbuzný s jedním manželem, v takové linii a v takovém stupni je sešvagřen s druhým manželem. Zanikne-li manželství smrtí jednoho z manželů, švagrovství tím nezaniká.

Osoba blízká (§ 22 OZ)

Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Jak byste definovali pojem rodiny?
2. Jak a kde je definován pojem dítěte?
3. Jaké jsou stěžejní prameny rodinného práva?
4. Kdo je osobou blízkou?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 2. Manželství

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou manželství, s jeho vznikem, s formami sňatku, podobou sňatečných prohlášení, se způsobilostí a překážkami uzavření manželství, s následky vad při uzavření manželství i s právy a povinnostmi manželů.

Klíčová slova: manželství, vznik manželství, sňatek, způsobilost uzavřít manželství, zdánlivé manželství, neplatné manželství, práva a povinnosti manželů, vyživovací povinnost, rodinná domácnost

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 655 - 707 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Manželství

§ 655 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 26.

Vznik manželství, sňatek, formy sňatku, sňatečná prohlášení, uzavření manželství ve zvláštních situacích

§ 656 – 670 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 26 - 32

Způsobilost uzavřít manželství, zákonné překážky uzavření manželství, následky porušení zákona při uzavření manželství, zdánlivé manželství, neplatnost manželství

§ 671 – 686 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 33 - 35

Práva a povinnosti manželů, vyživovací povinnost, rodinná domácnost, rodinný závod

§ 687 - 707 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 36 - 37

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Jak zákon definuje manželství?
2. Jaké znáte formy sňatku?

3. Jaké jsou překážky pro uzavření manželství?
4. Jaká sňatečná prohlášení snoubenci činí?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 3. Zánik manželství

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou zániku manželství, tj. zejména s rozvodem, zákonnými předpoklady pro rozvod manželství i s jeho důsledky jako jsou vyřešení společného bydlení či výživovací povinnost mezi rozvedenými manželi.

Klíčová slova: zánik manželství, smrt, prohlášení za mrtvého, rozvod, kvalifikovaný rozvrat manželství, proti-tvrdoštní klauzule pro rozvod manželství

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 754 - 770 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Zánik manželství

§ 754 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 42.

Rozvod manželství, předpoklady rozvodu, kvalifikovaný rozvrat manželství, proti-tvrdoštní klauzule

§ 755 - 758 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 42 – 49.

Následky zániku manželství – příjmení, výživné, bydlení

§ 759 - 770 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 47 – 48.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Z jakých důvodů může zaniknout manželství?
2. Co je zákonným předpokladem rozvodu manželství?
3. Jaké jsou podmínky tzv. nesporného či smluveného rozvodu?
4. Kdy nelze manželství rozvést, přestože je naplněna podmínka kvalifikovaného rozvratu manželství?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 4. Registrované partnerství

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou registrovaného partnerství, jeho vzniku, zániku, jakož i s právy a povinnostmi registrovaných partnerů.

Klíčová slova: registrované partnerství

Právní úprava:

zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Registrované partnerství – pojem, vznik

§ 1 – 4 zákona o registrovaném partnerství

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 169 - 172.

Neexistence a neplatnost partnerství

§ 5 – 7 zákona o registrovaném partnerství

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 172 - 173.

Práva a povinnosti partnerů

§ 8 – 13 zákona o registrovaném partnerství

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 173 – 176.

Zánik partnerství

§ 14 - 17 zákona o registrovaném partnerství

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 176 - 177.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Kdo může uzavřít registrované partnerství?
2. Jak registrované partnerství vzniká?
3. Jak registrované partnerství zaniká?
4. V jaké dědické třídě po sobě partneři dědí (v případě absence závěti)?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 5. Manželské majetkové právo

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou společného jmění manželů, s jeho obsahem a s režimy, kterým může podléhat, včetně způsobu jeho modifikace, zániku a vypořádání. Vyložena bude též odpovědnost jednoho z manželů za dluhy druhého manžela ve vztahu k třetím osobám a aktuální právní úprava možného postihu společného jmění v exekuci.

Klíčová slova: společné jmění, zákonný režim, smluvený režim, režim založený rozhodnutím soudu, zánik společného jmění, vypořádání společného jmění, bydlení manželů, ochrana proti domácímu násilí, rodinný závod.

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 708 - 753 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Zákonný režim SJ

§ 709 - 715 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 50 - 53.

Smluvený režim SJ

§ 716 - 723 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 54 - 56.

Režim založený rozhodnutím soudu

§ 724 - 728 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 56 - 58.

Ochrana věřitele, odpovědnost za dluhy manžela

§ 731 – 735 OZ

§ 262a – 262b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

§ 42 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 58 - 59.

Zánik a vypořádání společného jmění

§ 736 - 742 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 59.

Bydlení manželů, ochrana proti domácímu násilí

§ 743 - 753 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 62 - 68.

Rodinný závod

§ 700 - 707 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 67.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Jakým režimům může podléhat společné jmění?
2. Jakou formu vyžaduje smlouva o manželském majetkovém režimu?
3. Jakými způsoby je možné smluvně modifikovat společné jmění?
4. Jakými způsoby lze vypořádat společné jmění?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 6. Určování rodičovství

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou určování rodičovství, se zákonnými domněnkami otcovství i s popíráním otcovství.

Klíčová slova: rodičovství, mateřství, otcovství, domněnky otcovství, popření otcovství

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 775 - 793 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Mateřství, určování mateřství, problematika asistované reprodukce a náhradního mateřství

§ 775 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 73.

Domněnky otcovství

§ 776 - 783 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 77 - 83.

Popírání otcovství

§ 785 - 793 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 84 - 88.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Kdo je matkou dítěte?
2. Jak se určuje otcovství k dítěti?
3. V jaké lhůtě může popřít otcovství svého manžela matka dítěte?
4. V jakých lhůtách může popřít své otcovství manžel matky?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 7. Vztah mezi rodičem a dítětem

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s vývojem právního postavení dítěte, s pojmem rodičovské odpovědnosti, s omezením a zbavením rodičovské odpovědnosti, s pozastavením jejího výkonu, s právní úpravou péče o dítě, s osobním stykem s dítětem, se zastupováním dítěte a správou jeho jmění.

Klíčová slova: dítě, rodičovská odpovědnost, omezení rodičovské odpovědnosti, zbavení rodičovské odpovědnosti, pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti, péče o dítě, styk s dítětem, zastupování dítěte, správa jmění dítěte, zájem dítěte

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 855 - 909 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Vývoj právního postavení dítěte

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 106 - 107.

Rodičovská práva a povinnosti, rodičovská odpovědnost, zásahy do rodičovské odpovědnosti

§ 855 - 879 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 107 - 124.

Osobní styk rodiče s dítětem

§ 887 - 890 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 115, 123 - 124.

Zastoupení dítěte

§ 892 - 895 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 117.

Správa jmění dítěte

§ 896 - 905 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 118.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Jaká práva a povinnosti ve vztahu k dítěti zahrnuje rodičovská odpovědnost?

2. Jakými opatřeními lze zasáhnout do rodičovské odpovědnosti, resp. jejího výkonu?
3. Jak může soud upravit péči o dítě v případě rozvodu manželství?
4. Jak je upraveno tzv. participační právo dítěte na záležitostech, které se jej týkají?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 8. Úprava poměrů nezletilého po rozvodu

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty se způsoby úpravy poměrů nezletilého dítěte po rozvodu či rozchodu rodičů. Bude probрана úprava péče o dítě, tj. péče výlučná, střídavá a společná, jakož i problematika styku nerezidenčního rodiče a dalších příbuzných s dítětem.

Klíčová slova: úprava poměrů, péče o dítě, styk s dítětem, rezidenční rodič, bránění ve styku, syndrom zavrženého rodiče, klauzule „rebus sic stantibus“

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 887 – 891 a § 906 - 909 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Péče o dítě po rozvodu manželství či rozchodu nesezdaných rodičů

§ 906 – 908 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 121 - 123.

Styk dítěte s rodičem, který jej nemá v péči

§ 887 - 891 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 123 - 124.

Změna poměrů – klauzule „rebus sic stantibus“

§ 909 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 124.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Jakou podobu může mít úprava péče o nezletilé dítě po rozvodu rodičů?
2. Jakou formou soud rozhoduje o úpravě poměrů?
3. Jaké povinnosti má rezidenční rodič vůči rodiči nerezidenčnímu ve věci jeho styku s dítětem?
4. Jak byste vysvětlili klauzuli „rebus sic stantibus“?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 9. Osvojení

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou osvojení, s předpoklady a podmínkami osvojení nezletilého dítěte i zletilé osoby, s procedurou vnitrostátního osvojení, s právními důsledky osvojení a se zrušením osvojení.

Klíčová slova: osvojení, osvojenec, osvojitel, preadopční péče, souhlas s osvojením, rozhodnutí o osvojení, důsledky osvojení, utajení osvojení, zrušení osvojení, nezrušitelné osvojení

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 794 - 854 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Osvojení obecně, osvojitel, osvojenec, podmínky a předpoklady osvojení

§ 794 - 804 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 89 - 91.

Souhlasy s osvojením

§ 805 - 822 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 92 - 93.

Péče před osvojením

§ 823 - 831 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 97 - 98.

Rozhodnutí o osvojení a jeho následky

§ 832 - 836 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 99.

Utajení osvojení a informační povinnost osvojitelů

§ 837 - 838 OZ

→ Zúklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 100.

Zrušení osvojení a nezrušitelné osvojení

§ 840 - 845 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 100 - 102.

Osvojení zletilého

§ 846 - 854 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 102 - 105.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Co je podstatou osvojení?
2. Jaké jsou podmínky a předpoklady pro osvojení na straně osvojitelů?
3. Jaká je minimální délka péče budoucích osvojitelů o dítě před osvojením?
4. Jaké jsou právní důsledky osvojení?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 10. Poručenství a jiné formy péče o dítě

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou jednotlivých forem náhradní péče o dítě. Probráno bude poručenství, pěstounské péče, péče jiné osoby, opatrovnictví a ústavní výchova.

Klíčová slova: náhradní péče, poručenství, poručník, pěstounství, pěstoun, pěstounská péče na přechodnou dobu, péče jiné osoby, opatrovnictví, opatrovník, ústavní výchova

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 928 - 975 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Náhradní péče o dítě

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 133 - 135.

Poručenství

§ 928 - 942 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 135 - 142.

Opatrovnictví

§ 943 - 952 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 143 - 149.

Pěstounská péče

§ 958 - 970 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 150 - 158.

Svěření dítěte do péče jiné osoby

§ 953 - 957 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 158 - 162.

Ústavní výchova

§ 971 – 975 OZ

→ Zucklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 162 - 168.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Kdy je třeba dítěti jmenovat poručníka?
2. V jakých případech zákon počítá se jmenováním opatrovníka dítěti?
3. Jaké je postavení pěstouna ve vztahu ke svěřenému dítěti (jeho práva a povinnosti)?
4. Kdy je na místě nařízení ústavní výchovy?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 11. Výživné

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty s právní úpravou vyživovací povinnosti mezi předky a potomky, mezi manželi a rozvedenými manželi a s výživným pro neprovdanou matku dítěte. Bude probráno výživné, kritéria jeho určení i způsoby plnění vyživovací povinnosti.

Klíčová slova: vyživovací povinnost, právo na výživné, výživné

Právní úprava:

část II, Hlava I, § 910 – 923, § 697, § 760 - 763 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Vyživovací povinnost a právo na výživné

§ 910 – 914, 921 - 923 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 125 - 129.

Vyživovací povinnost mezi předky a potomky

§ 915 - 919 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 129 - 131.

Vyživovací povinnost mezi manželi a rozvedenými manželi

§ § 697, § 760 - 763 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 40, 48 - 49.

Výživné a zajištění úhrady některých nákladů neprovdané matce

§ 920 OZ

→ Zuklínová, M., Dvořák, J., Švestka, J. a kol: Občanské právo hmotné 2: Rodinné právo. Praha: Wolters Kluwer (2016): str. 132.

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. V jakém rozsahu má dítě právo na výživné vůči svým rodičům?
2. V jakém rozsahu má rodič právo na výživné vůči svému dítěti, resp. dětem?
3. Jaká jsou základní kritéria pro stanovení výše výživného
4. V jakém rozsahu má právo na výživné neprovdaná matka vůči otci svého dítěte?

Název předmětu: Rodinné právo

Číslo a název modulu: 12. Sociálně-právní ochrana dětí

Cíl modulu: Cílem modulu je seznámit studenty se základy sociálně-právní ochrany dětí, která je svou povahou úpravou veřejnoprávní a od ostatních témat v předmětu rodinného práva se v mnohém odlišuje. Bude vyložena pojem sociálně-právní ochrany, uvedeny orgány, které ji vykonávají, probrána základní systematika zákona o sociálně-právní ochraně dětí i mezinárodněprávní instrumenty ochrany dítěte.

Klíčová slova: sociálně-právní ochrana dítěte, ohrožené dítě, orgány sociálně-právní ochrany dětí

Právní úprava:

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „ZoSPOD“)

Struktura modulu a zdroje ke konkrétním tématům:

Pojem sociálně-právní ochrany dítěte (dále jen „SPOD“)

čl. 32 /1 Listiny: Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. **Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena.**

- SPOD = činnost orgánů státu, příp. státem pověřených osob, stát je dle Listiny povinen zajistit zvláštní ochranu dětí a mladistvých

§ 1 ZoSPOD:

Sociálně-právní ochranou dětí (dále jen "SPOD") se rozumí zejména:

- a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- d) zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováno ve vlastní rodině.

Definice dítěte – odkaz na čl. 1 Úmluvy o právech dítěte

= každá osoba mladší 18 let, nenabyla-li zletilosti před dovršením tohoto věku

Základní kritérium výkonu SPOD = **zájem a blaho dítěte** (§ 5 ZoSPOD)

SPOD se zaměřuje na tzv. „**ohrožené děti**“ (§ 6 ZoSPOD):

- jejichž rodiče zemřeli / neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti
- které byly svěřeny do výchovy jiné osoby, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy
- které vedou zahálčivý nebo nemravný život (zanedbávají školní docházku, nepracují, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitucí, spáchaly trestný čin ...)
- které se opakovaně dopouští útěků od rodičů

- na kterých byl spáchán trestný čin
- které jsou opakovaně umísťovány do ústavu
- které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči
- které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty, uprchlíky

pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

- každý je oprávněn upozornit na závadné chování dětí jejich rodiče
 - každý je oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti
 - dítě má právo požádat o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv
 - dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo tyto názory svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů
 - o dítěti starším 12 let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit
 - každý, kdo se souhlasem rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte a bez rozhodnutí příslušného orgánu převezme dítě do své péče s úmyslem přijmout dítě do své trvalé péče, je povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností
- Macela, M., Křístek, A., Hovorka, D., Trubačová, K., Zárasová, Z.: Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář. Praha: Wolters Kluwer (2019): komentář k § 1 – 9a.

Orgány sociálně-právní ochrany

§ 4 ZSPOD

Mezinárodněprávní instrumenty ochrany dítěte

Mezinárodní osvojení

Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (č. 43/2000 Sb. m. s.)

Mezinárodní únosy

Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (č. 34/1998 Sb.)

Prezentace a další studijní materiály zpřístupňované studentům kombinovaného studia

Kontrolní otázky:

1. Co se rozumí sociálně-právní ochranou dítěte?
2. Které orgány vykonávají SPOD?
3. Na jaké děti se SPOD zaměřuje?
4. Co je základním kritériem výkonu SPOD?